

SKUPNOST NARAVNIH PARKOV
Slovenije

www.naravniparkislovenije.si

PISANI SVET CVETLIC NARAVNIH PARKOV SLOVENIJE

Pozdravljeni mladi parkoslovci – raziskovalci naravnih parkov Slovenije!

Veseli smo, da ste se odločili za sodelovanje v našem kvizu. Naravni parki Slovenije z življenjsko pestrostjo in bogato kulturno dediščino ponujajo veliko zanimivega iz preteklosti in navdušujejo z izzivi prihodnosti. V Skupnost naravnih parkov Slovenije je povezanih 15 parkov. V upravah parkov so zaposleni strokovnjaki, ki spremljajo in raziskujejo živo in neživo naravo s ciljem ohranjanja življenjske pestrosti zavarovanih območij narave. Znanje in izkušnje delijo tudi z obiskovalci, med katerimi ste pogosto učenci osnovnih šol.

Zanimivosti in aktualne novice iz zavarovanih območij narave so zbrane na spletni strani www.naravniparkislovenije.si, na kateri poteka naš kviz.

Skupaj vas vabimo k raziskovanju Naravnih parkov Slovenije. Kviz vsebuje 3 sklope zabavnih nalog, v katerih boste spoznavali **pisani svet cvetlic**.

Pred vami je **1. sklop nalog**, raziskovali boste v Triglavskem narodnem parku, Kozjanskem regijskem parku, Krajinskem parku Goričko, Krajinskem parku Ljubljansko barje in Krajinskem parku Logarska dolina. Vsaka naloga ima geslo, pravilne rešitve pa vam bodo v pomoč pri končnem geslu prvega izziva. V pomoč imate povezave do spletnih strani posameznega naravnega parka.

TRIGLAVSKI NARODNI PARK

V davnih časih se je na gorskih travnikih, ki so bili polni živo pisanega cvetja, skupaj s svojo čredo belih koz, pasel mogočni Zlatorog. V gore je večkrat prišel mlad trentarski lovec, ki je tam nabral cvetic za svojo deklico v dolini. Ta jih je bila vedno zelo vesela, tako kot svojega lovca. Nekoč so v gostilno, kjer je deklica živela, prišli trgovci iz mesta ob morju. Enemu od njih je bila Jerica zelo všeč in ji je prigovarjal, naj gre z njim v tople kraje, kjer ji ne bo nič manjkalo in se bo lahko kitila z zlatim nakitom. Ko je ravno takrat vstopil lovec, mu je Jerica rekla, naj ji namesto šopka prinese pravih zakladov. Ljudje so verjeli, da so skriti v gori Bogatin, ključ do njih pa so Zlatorogovi rogovi. Lovec se je žalosten in jezen odpravil v gore po zaklad. Kmalu je Zlatorogu prišel na sled in streljal nanj. Iz kapljic krvi so zrasle **triglavske rože** in, ko jih je Zlatorog pojedel, so se mu rane zacelile. Naslednje jutro je lovec spet ugledal Zlatoroga. Približal se mu je prav do roba skalne police in uperil puško vanj. Takrat ga je zaslepilo žareče sonce v odsevu Zlatorogovih rogov, mogočni gams je skočil pred njega in fant je padel v prepad. Zlatorog je razril gorske travnike in za vedno zapustil gore pod Triglavom. Tudi narava si bo opomogla od ran, ki jih s svojim ravnanjem prizadevamo ljudje. Mi vsi pa moramo paziti, da se bomo s pravim odnosom do nje in drugih ljudi izognili, da bi končali tako kot lovec v zgodbi.

Čeprav je Zlatorog posul gorske travnike s skalovjem, tam še vedno rastejo gorske cvetlice kot skriti drobni zakladi naših gora. Nekaj jih je predstavljenih na spletni strani narodnega parka: <https://www.tnp.si/sl/spoznajte/narava/rastlinstvo/>

Pod slike gorskih rastlin dopolni njihova imena!

ALPSKA

	2	3				
--	---	---	--	--	--	--

ZOISOVA

		6					
--	--	---	--	--	--	--	--

TRIGLAVSKI

		5				
--	--	---	--	--	--	--

TRIGLAVSKA

			7							10
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	----

Življenjske razmere v gorah niso lahke. Zima je zelo dolga in tudi poleti je ponoči mrzlo. Plast prsti je tanka in skrita med špranjami v skalovju. Na grebenih pihajo vetrovi in sončni žarki so močnejši kot v dolini. Vse to hitro posuši vodo, ki na travnike in skalovje visoko v gorah pride samo s padavinami in roso. Zelo malo je namreč nepropustnih kamnin, ki zadržujejo vodo na površju. Na take razmere so se rastline različno prilagodile.

Poveži rastline na slikah z ustreznimi imeni in prilagoditvami!

DLAČICE	R
---------	---

PRITLIKAVA IN BLAZINASTA RAST	T
-------------------------------	---

MESNATI LISTI	O
---------------	---

GLOBOKE RAZRASLE KORENINE	A
---------------------------	---

PLANIKA	1	BREZSTEBELNA LEPNICA	9	ALPSKA MADRONŠČICA	4	AVRIKELJ ali JEGLIČ	8
---------	---	----------------------	---	--------------------	---	---------------------	---

Označene črke rešitve iz zgornjih nalog vstavi v ustrezne kvadratke in dobi/a boš drugo ime za cvetlico, ki je ozdravila Zlatoroga!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

RASTLINE V KOZJANSKEM PARKU SPOMLADI

Kozjanski
park

E ¹	N	D	E	M ²	P ³	T
----------------	---	---	---	----------------	----------------	---

Kozjanski park je eno najstarejših območij v Sloveniji. Na Kozjanskem se zaradi geografskih značilnosti poleg pričakovanih celinskih vrst srečamo tudi z vrstami, ki so značilne za alpski in panonski svet. Raznolikost se kaže tako v rastlinskih kot živalskih vrstah.

Zimsko in zgodnje spomladanske mesece nas razveselijo z različnimi cvetlicami, ki začno kukati izpod zimske odeje. Najbolj značilni so telohi, ki jih uvrščamo v družino zlatičevk in so v Sloveniji **zavarovani**. Na Kozjanskem, Dolenjskem, Beli Krajini ter delu Hrvaške najdemo vrsto teloha z znanstvenim imenom *Helleborus atrorubens*. Rastlina je **endemit**, kar pomeni, da se pojavlja le na določenem območju in nikjer drugje. S škrlatno barvo cvetov nas razveseljuje na gozdnem robu, neredko pa tudi v gozdu in na travniku.

Naloga: Poveži imena in fotografije rastlin, odgovori na vprašanje ter reši gesla. Obarvane črke in mesta te bodo pripeljala do rešitve. Če potrebuješ pomoč, klikni na našo spletno stran: https://kozjanski-park.si/?page_id=279.

Navadni mali zvonček

Podlesna vetrnica

Navadna trobentica

Navadni kosmatinec

Navadna jarica

Navadni jetrnik

Na fotografijah so rastlinske vrste, ki cvetijo od februarja pa vse do maja. Kako imenujemo rastline, ki cvetijo v začetku leta?

S			M			D		4		5	
---	--	--	---	--	--	---	--	---	--	---	--

6		S	7	8		N	E
---	--	---	---	---	--	---	---

Telohe v Sloveniji ne smemo trgati, ker so

Z	9	V			10				
---	---	---	--	--	----	--	--	--	--

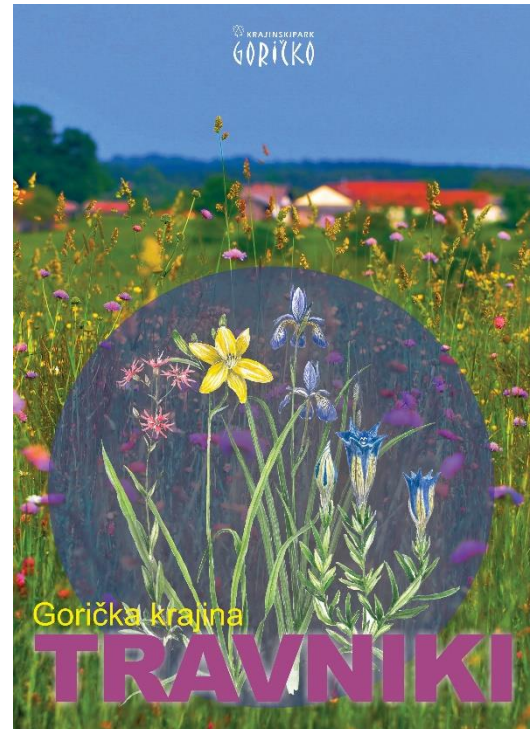

7	1	2	4	10	Š	5	6	8	9	7	4	3
---	---	---	---	----	---	---	---	---	---	---	---	---

7	1	8	10	H
---	---	---	----	---

GLAVNE ZVEZDE GORIČKIH TRAVNIKOV

Travniki so na Goričkem najstarejši polnaravni življenjski prostori, ki brez človekovega delovanja ne bi obstajali. Zaradi potrebe po krmi za domače živali, je človek na Goričkem izkrčil gozd in vzpostavil travniške površine ter v bližini naselij ogradil pašnike. Na Goričkem je redil rastlinojede živali, pretežno govedo, konje in drobnico. Zaradi ekstenzivne in naravi prijazne rabe z največ dva do trikratno košnjo v enem letu so se do danes ohranili pisani in vrstno bogati travniki polni travniških cvetlic in raznoterih trav, v katerih so si poiskale življenjski prostor različne vrste živali.

Na Goričkem je bil leta 2021 posnet film Gorička krajina: travniki. V glavnih vlogah so blestele lokalne lepoticke, ki jih na Goričkem ne manjka. Prizorišča snemanja so bili travniki, za posebne efekte pa je skrbel veter, ki je snemalcem pošteno kuštral pričeske. Da naše krasotice vsako leto navdušujejo občinstvo, skrbijo kmetovalci, ki redno vzdržujejo travniške površine.

? Kako se imenuje dejavnost, s katero kmetje vzdržujejo travnike? Odgovor najdete v pobarvanih kvadratih, ko rešite spodnjo nalogo.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

<https://www.youtube.com/watch?v=L-sUUMWDZAw>

Oglejte si film Gorička krajina: Travniki in poimenujte igralsko zasedbo v filmu. Črke, ki jih potrebujete, da sestavite iskana imena, najdete na filmskem traku.

Namig: Glavne zvezde travnikov na Goričkem so predstavljene tudi na plakatu.

Glavne vloge:

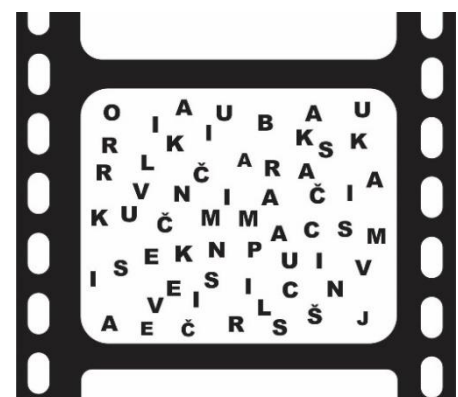
								6											
--	--	--	--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	2						1				3	
--	---	--	--	--	--	--	---	--	--	--	---	--

									4					
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--

Stranska vloga:

						5								
--	--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--

PLANIKA, LEPTICA NAŠIH GORA

V krajinskem parku Logarska dolina najdemo na suhih travnatih pobočjih na dnu doline, na skalnatih meliščih in skalnatih pobočjih pestro združbo rastlinskih in živalskih vrst. Dih jemajoči pogledi na lepoto preproge pisanega cvetja so bogato plačilo za prehojene korake po stezicah krajinskega parka.

Kar ne moremo se načuditi, kako lahko iz skalne razpoke, sredi gole skale vznikne čudoviti cvet. Med cvetovi pa je kraljica planika, ki v nas vzbuja občutke toplote, ob pogledu na mehko beline njenih žametnih listov. Planika je bila ena najbolj opevanih in zaželenih gorskih rož v 19. stoletju. Veljala je za dragocenost, ki so jo ljubitelji gora prinašali svojim dragim, saj je pomenila simbol čistosti in lepote.

Zaradi pretirane uporabe te čudovite rože za različne namene, so na pobudo ljubiteljev gora planiko zavarovali v več alpskih deželah. V Sloveniji je zaščiten že več kot 120 let in je prva rastlina, ki so jo zaščitili naši predniki. Danes je ogrožena zaradi otoplitev, saj se rastlinski pasovi selijo v višje lege.

Njena lepota je navdihnila mnoge, ki so pisali o njej v pesmih in književnih delih. Kot simbol so jo po svetu v preteklosti uporabljali v vojaške in politične namene. Pri nas danes mnoga društva, različne organizacije in podjetja nosijo ime ali simbol te prekrasne gorske cvetlice. Tako ima tudi občina Solčava, kjer se nahaja Krajinski park Logarska dolina, v svojem grbu in zastavi tri planike.

Pesem o planiki je napisal tudi naš domačin, naravovarstvenik, Jože Vršnik - Robanov Joža, ki je bil v preteklem stoletju tudi pobudnik zaščite Krajinskega parka Robanov kot.

Zanimivo je poimenovanje planike v različnih deželah. V slovenskem prevodu nemškega imena je planika »žlahtna belina«, na Hrvaškem »ovčje runo«, v Italiji »alpska zvezda«. Pri nas najdemo nekaj drugih poimenovanj, med njimi je še posebej eno ime precej poznano. Prav je, da ga spoznate tudi vi.

Rešitev za njeno drugo ime boste našli v pesmici Jožeta Vršnika, v kateri je opisal usodo planike.

Nalogo boste rešili tako, da boste izpolnili prazna polja z manjkajočimi črkami, nato pa rešitev zapisali v končno geslo.

Sem planika, cvetka nežna, v strmih stenah d¹m je
moj, sončni žarek me obseva, veter se igra z menoj.

Vendar sem uboga reva, meni slabo se godi,
udna je usoda moja, da ji pač e³ake ni.

Vsak me ljubi in preganja, vsak me trgati žel⁵.
vsak me svoj⁴em rad poklanja, ali vrže na smeti.

Vsa zaščita pred turisti, kar je dobro mišljeno,
več škoduje kot koristi, mika prepoved⁶no .

Rešitev gesla:

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Avtor fotografije: Roban Prodnik Barbara

Veliko več zanimivosti o krajinskem parku Logarska dolina in o planiki boste izvedeli na spletnih straneh:

<https://sl.wikipedia.org/wiki/Planika>,
<https://otroski.rtvsl.si/bansi/prispevek/1596>
<https://www.logarska-dolina.si/>
<https://siol.net/>

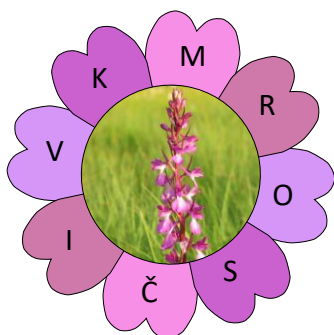
CVETLICE MOKROTNIH TRAVNIKOV

Ljubljansko barje je bilo še pred 150 leti visoko barje z več metrov debelo plastjo šote. Značilne rastline visokega barja so šotni mahovi, rosike, navadna rožmarinka, barjanska vijolica in mnoge druge, ki za svojo rast potrebujejo s hranili izredno revna tla, prepojena z vodo. Ko so večino šote v 19. in začetku 20. stoletja porezali oziroma požgali, so na Ljubljanskem barju pričele rasti rastline, značilne za vlažne in mokrotne travnike. Na njih najdemo zelo veliko število rastlinskih in živalskih vrst. Ker so takšni travniki že prava redkost, se trudimo, da jih ohranjamo.

Barjanske vijolice so na Ljubljanskem barju zelo redke. Foto: Barbara Vidmar

Črke v cvetnih lističih razporedi v pravilnem zaporedju in jih zapiši v kvadratke pod posamezno rožico. Izvedel/a boš, kako se imenujejo nekatere cvetlice, ki rastejo na mokrotnih travnikih. V pomoč ti je lahko publikacija na povezavi: https://iza2.zrc-sazu.si/sites/default/files/tolar_tdb-rastlinstvo.pdf.

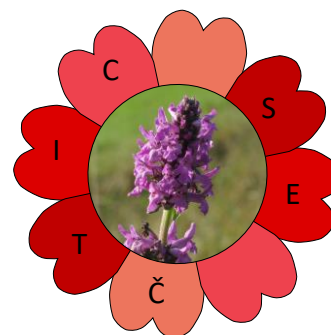
1					6			A
K	U	K	A	V	I	C	A	

Foto: Barbara Vidmar

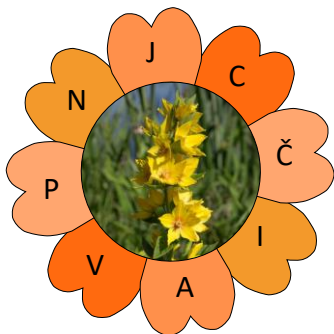
N	A	V	A	D	N	A		
	A	10				5		9

Foto: Barbara Vidmar

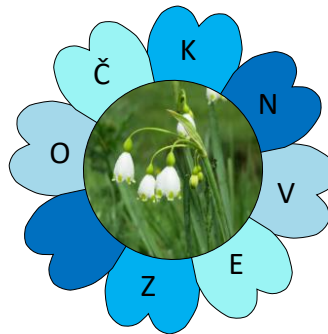
N	A	V	A	D	N	I		
		7						

Foto: Robert Flogaus-Faust_Wikimedia Commons

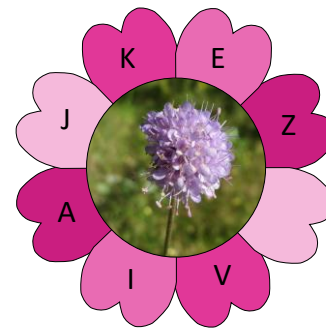
N	A	V	A	D	N	A		
			A	4			I	11

Foto: Derek Harper, Wikimedia Commons

V	E	L	I	K	I			
P	O	L	E	T	N	I		
		2		3				

Foto: Barbara Vidmar

T	R	A	V	N	I	Š	K	A
					8			

Foto: Wikimedia Commons

Iz označenih kvadratkov prepisi črke v spodnje in dobil/a boš ime cvetlice, katere cvetovi konec marca oziroma v začetku aprila prekrijejo mokrotne travnike na Ljubljanskem barju.

V prispevku na povezavi najdeš tudi dve drugi imeni, s katerima poimenujemo to rastlino:

<https://www.naturaviva.si/vijolicaste-lepotice-mokrotnih-travnikov/>

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

10	2	G	9	6	5	11	9
----	---	---	---	---	---	----	---

Foto: Barbara Vidmar

PISANI SVET CVETLIC - KVIZ SKUPNOSTI NARAVNIH PARKOV SLOVENIJE

Čestitamo!!! Uspelo vam je!

Poiskali ste odgovore na vseh 5 nalog. S tem ste pridobili rešitve, iz katerih boste sestavili končno geslo.

Režite križanko in dobili boste geslo 1. sklopa.

Ko najdete geslo, pojdite na spletno stran www.naravniparkislovenije.si v zavihek šolarji.

Vpišite uporabniško ime in geslo. V kvadratke vpišite iskane črke in oddajte odgovor.

